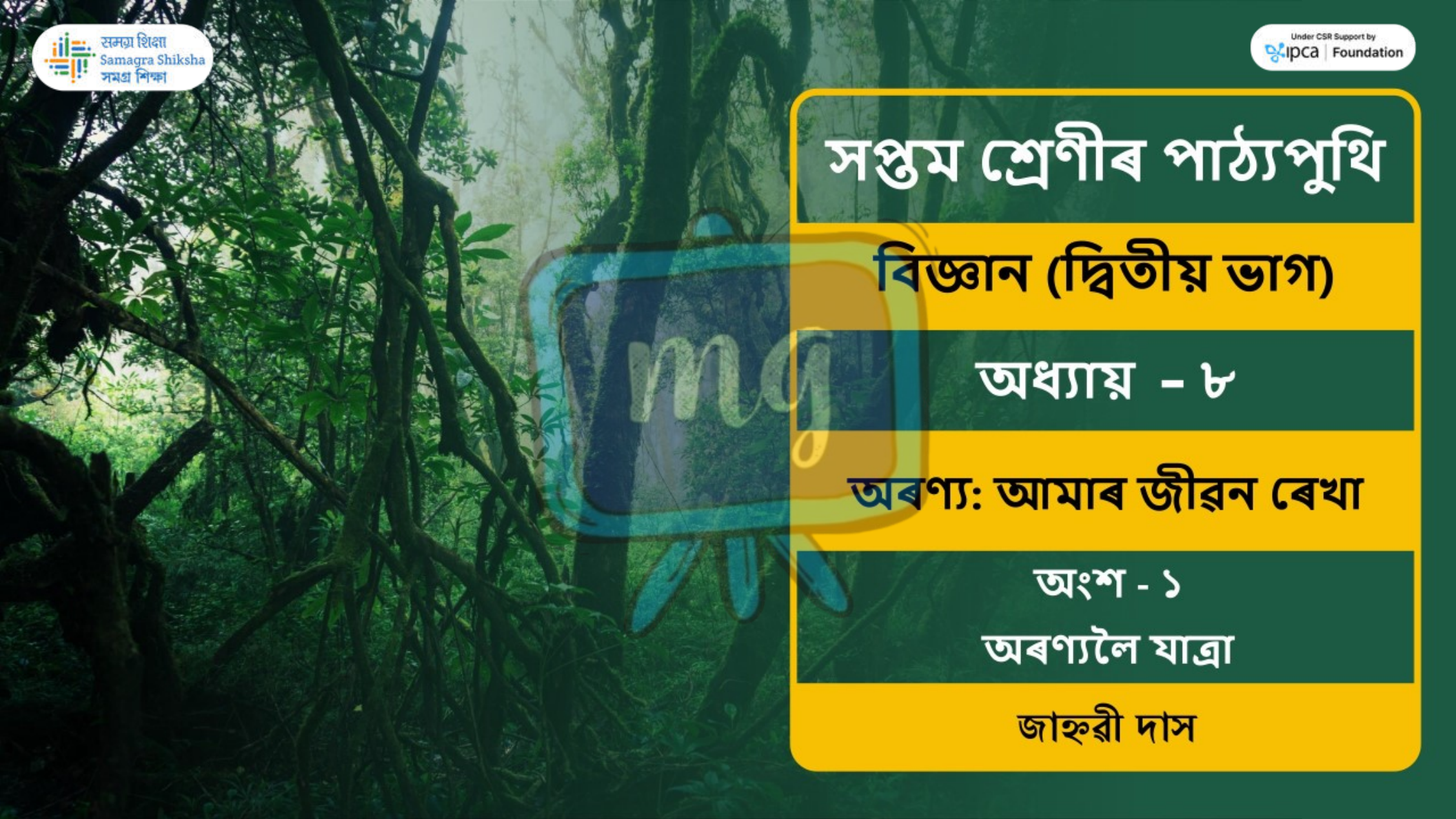

সপ্তম শ্রেণীৰ পাঠ্যপুথি

বিজ্ঞান (দ্বিতীয় ভাগ)

অধ্যায় - ৮

অৰণ্য: আমাৰ জীৱন ৰেখা

অংশ - ১

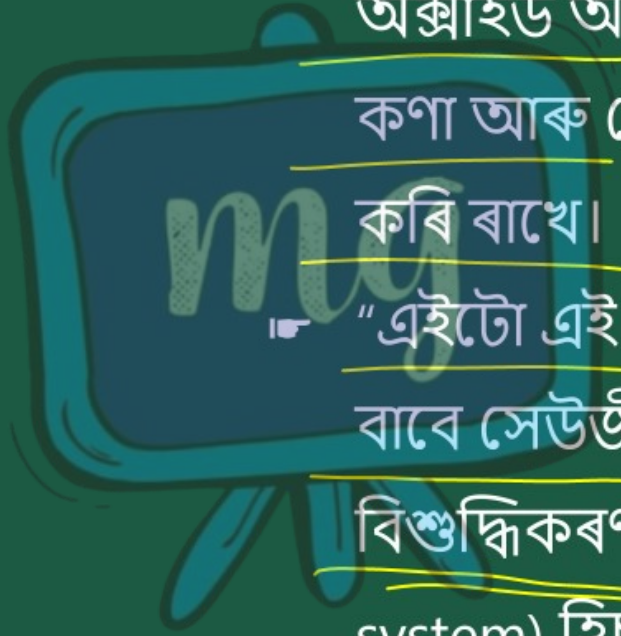
অৰণ্যলৈ যাত্রা

জাহ্নৱী দাস

সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা
Under CSR Support by
ipca | Foundation
প্রাকৃতিক
বন দৃশ্য

বনাঞ্চল কি ?

- বনাঞ্চল হৈছে নবীকৰণযোগ্য প্ৰাকৃতিক সম্পদ, যিয়ে পৰিৱেশ ভাৰসাম্য ৰক্ষাৰ ক্ষেত্ৰত গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে।
- অৰণ্য হৈছে গছ, জোপোহা, বনৌষধি আৰু অন্যান্য উদ্ভিদ আৰু জীৱৰ সমষ্টি।

- বনাঞ্চলে বৃহৎ পৰিমাণৰ কার্বন ডাই অক্সাইড আৰু আন কিছুমান ক্ষতিকাৰক কণা আৰু গেছ গ্ৰহণ কৰি বায়ু পৰিষ্কাৰ কৰি ৰাখে।
- "এইটো এই কাৰণে যে অৰণ্যই প্ৰকৃতিৰ বাবে সেউজীয়া হাঁওফাঁও আৰু পানী বিশুদ্ধিকৰণ তন্ত্ৰ (Water purifying system) হিচাপে কাম কৰে"

অৰণ্যলৈ যাত্রা

- যেতিয়া আমি উচ্চতাত চাওঁ তেতিয়া অৰণ্যৰ বহল দৃশ্যটো দেখা যায়।
- আমি কোনো মাটি দেখা নাপালোঁ।

সমগ্ৰ শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- মাটিৰ ওপৰত বিভিন্ন গছৰ ওপৰৰ অংশই সেউজীয়া আৱৰণৰ সৃষ্টি কৰিছিল।
- অৱশ্যে আৱৰণখন একে ধৰণৰ সেউজীয়া ৰঙৰ নাছিল।
- পৰিৱেশটো বেছ শান্ত আছিল আৰু শীতল বতাহ (Cool breeze) বৈ আছিল।
- গছৰ ওপৰৰ ডালৰ পৰা চৰাইৰ শব্দ আৰু কিছু শব্দ আমি শুনিবলৈ পাওঁ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- তাত ই এক স্বাভাৱিক পৰিঘটনা আছিল।
- প্ৰাণীবোৰে মাজে সময়ে আন প্ৰাণীবোৰক সজাগ কৰিবলৈ এনে ধৰণৰ সতৰ্কবাণী দি থাকে।
- বহুতো প্ৰাণী আৰু উদ্ভিদক বসবাস কৰিবলৈ সুবিধা কৰি দিয়ে তাকো এতিয়া সিহঁতে দেখিবলৈ পালে।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

☛ আন বহুতো প্ৰাণী যেনে- বন-গাহৰি (Boar), মেঠোন (Bison), ফেউৰা (Jackal), কেটেলা পহু (Por-cupine), হাতী আদি অৰণ্যখনৰ গভীৰ অঞ্চলত থাকে বুলিও টিবুৰে কৈছিল।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

কিছুমান বনৰীয়া জীৱ-জন্তু

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

☛ ল'ৰা-ছোৱালীবোৰে খোজকাঢ়ি যোৱা মাটিখিনি অসমান আৰু বহুতো গছেৰে আবৃত হৈ আছিল।

উদাহৰণ :

শাল (Sal), চেগুন (Teak), শিমলু (Semal), শিশু (Sheesham), নিম, পলাশ, ডিমৰু (Fig), খয়েৰ (Khair), আমলখি (Indian goosberry), বাঁহ, কাচনাৰ (Kachnar) আদি

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

☛ অৰণ্যত আৰু বহুত ধৰণৰ বৃক্ষ, গুল্ম (Shurb), আৰু তৃণ (Herb) আছে।

- গছবিলাকো বিভিন্ন ধৰণৰ লতা আৰু আৰোহী উদ্ভিদেৰে আবৃত হৈ আছিল।
- সূর্যটো গছৰ পাতৰ মাজেৰে কোনোমতে দেখা গৈছিল বাবে অৰণ্যৰ ভিতৰখন যথেষ্ট আন্ধাৰ আছিল।

ক্রিয়াকলাপ —

☛ তোমালোকৰ ঘৰত থকা বিভিন্ন বস্তুবোৰ মন কৰা আৰু অৰণ্যৰ পৰা আহৰণ কৰা সামগ্ৰীবোৰৰ পৰা তৈয়াৰ হোৱা বস্তুৰ তালিকা প্ৰস্তুত কৰা।

উপসংহাৰ —

তোমাৰ তালিকাত বহুতো কাঠেৰে তৈয়াৰী সামগ্ৰী, যেনে- প্লাইউড্, কাঠখৰি, বাকচ, কাগজ, দিয়াচলাই কাঠি আৰু বিভিন্ন ধৰণৰ আচ্-বাব নিশ্চয় আছে।

তোমালোকে জানানে যে আঠা, তেল, মচলা, ঘৰচীয়া প্ৰাণীৰ বাবে ঘাঁহ-বন, ঔষধি উদ্ভিদ (Medicinal plant) আদি কিছুমান সামগ্ৰী অৰণ্যৰ পৰা পাওঁ।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

মৌ

খৈৰ

কাঠৰ মূৰ্তি

আঠা-গম

লা (Catechu)

উদ্ভিদ আৰু ইয়াৰ উৎপাদিত সামগ্ৰী

বাবুল	শ্বীশম	নিম	চন্দন কাঠ
গুম	কাঠ	ঔষধি	তেল

এই গছবোৰ কোনে ৰোপণ কৰিলেহেঁতেন?

- প্ৰকৃতিত গছবোৰে পৰ্যাপ্ত পৰিমাণৰ বীজ উৎপন্ন কৰে।
- বনাঞ্চলৰ তলত ইহঁতৰ অংকুৰণ আৰু পুলি আৰু পুলিলৈ বিকশিত হ'বলৈ অনুকূল পৰিস্থিতিৰ সৃষ্টি হয়।

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

- কিছুমান ডাঙৰ হৈ গছ হৈ পৰে।
- গছ বা কাণ্ডৰ ওপৰৰ ডালযুক্ত অংশক গছৰ মুকুট (Crown) বুলি জনা যায়।

মুকুট আকৃতিৰ কিছুমান গছ

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

☛ ওখ গছৰ ডালবোৰ অৰণ্যৰ আন গছবোৰৰ ওপৰত চালিৰ দৰে দেখা যায়, ইয়াকে চন্দ্ৰ তাপ সদৃশ গছ বোলা হয়।

ক্রিয়াকলাপ —

- তোমালোকৰ ওচৰৰ অৰণ্য বা উদ্যান এখন ভ্ৰমণ কৰা। গছবোৰ লক্ষ্য কৰা আৰু চিনাক্ত কৰিবলৈ চেষ্টা কৰা।
- লক্ষ্য কৰা গছৰ বৈশিষ্ট্য (Characteristic) বোৰ, যেনে- উচ্চতা, পাতৰ আকাৰ, মুকুট আকৃতি, ফুল আৰু ফলৰ বিষয়ে এখন তালিকা তৈয়াৰ কৰা।
- কিছুমান গছৰ মুকুটৰ ছবিও আঁকিব পাৰা।

উপসংহাৰ —

বিভিন্ন আকাৰ আৰু আকৃতিৰ মুকুট আছে তাক আঙুলিয়াই দিলে।

- এইবোৰে অৰণ্যত বিভিন্ন অনুভূমিক (Horizontal layer) তৰপৰ সৃষ্টি কৰে।
- এইবোৰকে নিম্নস্তৰীয় তৰপ বোলে।
- ওখ আৰু প্ৰকাণ্ড গছবোৰে ওপৰৰ তৰপ আৰু জোপোহা, ওখ ঘাঁহ-বন আৰু লতাবোৰে নিম্নস্তৰীয় তৰপটো গঠন কৰে।

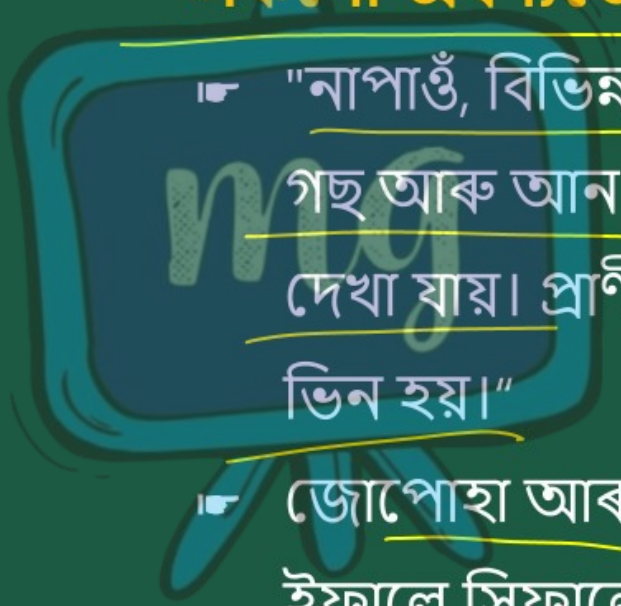
সমগ্র শিক্ষা
Samagra Shiksha
সমগ্র শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

মুকুট আকৃতিৰ কিছুমান গছ

প্ৰজ্ঞানে সুধিলে, "আমি একে ধৰণৰ গছ সকলো অৰণ্যতে দেখিবলৈ পাওঁনে?"

- "নাপাওঁ, বিভিন্ন জলবায়ুৰ (Climate) বাবে গছ আৰু আন উদ্ভিদৰ মাজত তাৰতম্য দেখা যায়। প্ৰাণীৰ প্ৰকাৰো অৰণ্যভেদে ভিন ভিন হয়।"
- জোপোহা আৰু বনৌষধিৰ ফুলৰ ওপৰত ইফালে সিফালে উৰি ফুৰা ধুনীয়া ধুনীয়া পখিলাবোৰ আমি দেখিবলৈ পাওঁ।

- যেতিয়া আমি জোপোহাবোৰ ভালদৰে চালোঁ।
- তেনে কৰি থাকোঁতে আমাৰ চুলি আৰু কাপোৰত গুটি আৰু কাঁইট আঁকোৱালি লৈছিল।

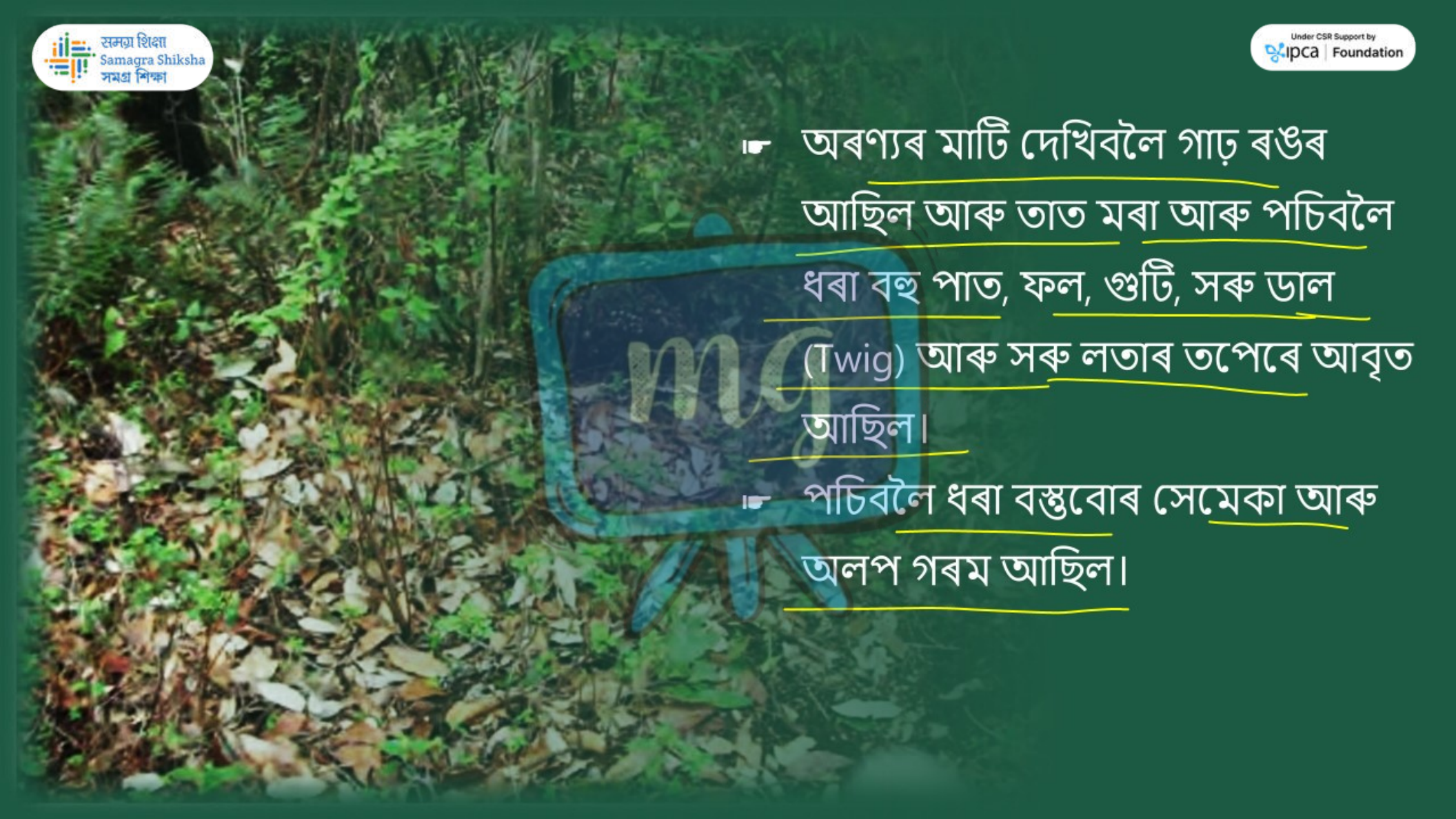

समग्र शिक्षा
Samagra Shiksha
সমগ্ৰ শিক্ষা

Under CSR Support by
ipca | Foundation

☛ গছৰ বাকলি, গছৰ পাত আৰু বনাঞ্চলৰ তলত পচি যোৱা পাতত আমি অসংখ্য পোক-পৰুৱা, মকৰা, কাছ, পিঁপৰা আৰু বিভিন্ন সৰু সৰু প্ৰাণীৰ সন্মুখীন হ'লোঁ।

- অৰণ্যৰ মাটি দেখিবলৈ গাঢ় ৰঙৰ আছিল আৰু তাত মৰা আৰু পচিবলৈ ধৰা বহু পাত, ফল, গুটি, সৰু ডাল (Twig) আৰু সৰু লতাৰ তপেৰে আবৃত আছিল।
- পচিবলৈ ধৰা বস্তুবোৰ সেমেকা আৰু অলপ গৰম আছিল।

মূল্যায়ন

1 | বিভিন্ন উদ্ভিদ, প্রাণী আৰু অনুজীৱৰ গঠিত এটা পৰিবেশেই হৈছে ..... অৰণ্য ..... ।

মূল্যায়ন

2 তলৰ কোনবিধ অৰণ্যৰ উৎপাদিত সামগ্ৰী নহয়।

A মৌ

B খৈৰ

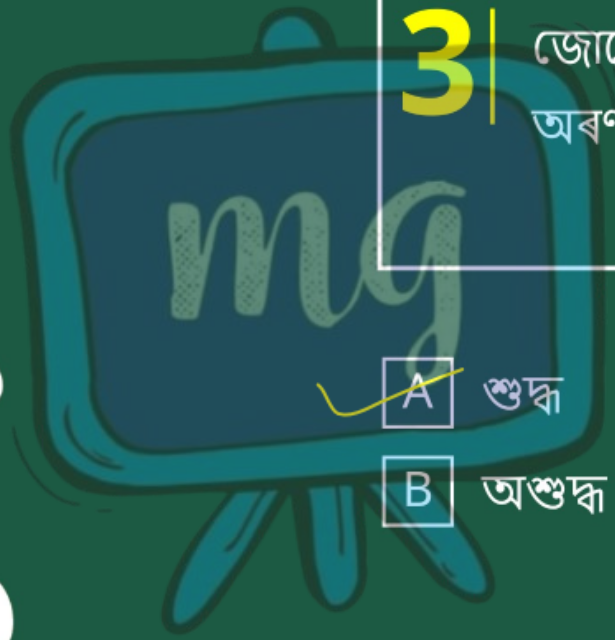
C কেৰাচিন

D লা

মূল্যায়ন

3 জোপোহা, ওখ ঘাঁহ বন আৰু লতাবোৰে অৰণ্যৰ নিম্নস্তৰীয় তৰপটো গঠন কৰে।

A শুদ্ধ

B অশুদ্ধ